

über Orthoklase aus der Tatra.) Sitzungsber. d. Warschauer Wissensch. Vereins. Bd. II. H. 5. p. 194. Warschau 1909.

- Ujj J.:** *Die Bodenbeschaffenheit des Köröser Inundationsgebietes.* Compt. Rend. de la prem. Conf. intern. agrog. pag. 245. Budapest 1909.
- Zimányi K.:** *Baryt orientált torábnövésessel Sajóházáról.* (I. tábla.) Földt. Közl. XXXIX. köt. pag. 12. Budapest 1909.
- *Baryt mit orientierter Fortwachsung von Sajóháza.* Suppl. z. F. Közl. Bd. XXXIX. pag. 104. Budapest 1909.
- *Vashegyit, egy új bázisos alumíniumhydrophosphát Gömör vármegyéből.* Math. és Természettudományi Ért. XXVII. köt. 1. füz. pag. 64—67. Budapest 1909.
- *Vashegyit, ein neues basisches Aluminiumphosphat vom Komitat Gömör.* Zeitschr. für Krystallogr. und Mineral. (Groth.) 47. Bd. 1. H. pag. 53. Leipzig 1909.
- *Über den Phenakit aus Brasilien.* (Mit Tafel VI.) Zeitschr. f. Krystallogr. u. Mineral. (Groth.) 47. Bd. 2. H. pag. 97—103. Leipzig 1909.

TÁRSULATI ÜGYEK.

Tisztújító közgyűlés.

A Magyarhoni Földtani Társulat 1910 februárius hó 10-én délután 5 órától 9 óráig tartotta közgyűlését a Magyar Tudományos Akadémia heti üléstermében a következő tárgysorozattal: 1. elnöki megnyitó; 2. emlékbeszéd Böckh János felett, tartja dr. Szontagh Tamás; 3. emlékbeszéd Güll Vilmos felett, tartja Timkó Imre; 4. titkári jelentés; 5. a pénztárvizsgálóbizottság jelentése; 6. a tisztikar választása; 7. választmányi tagok választása; 8. egyéb indítványok.

Az elnöki asztal körül ülnek: dr. Koch Antal elnök, dr. Schafarzik Ferenc másodelnök, dr. Lörenthey Imre elsőtitkár, dr. Vogl Viktor másodtitkárhelyettes és Ascher Antal pénztárnok.

Jelen vannak: Böckh Béla, Böckh Béláné, Böckh Hugóné, özvegy Güll Vilmosné, Horváth Emilné, Mayer Károly, Mayer Pál, Molnár Gyula, özvegy Pármiczky Edéné, Szontagh Tamásné, Veres Olga, Winkler Aranka és Winkler János vendégek.

Továbbá: Andreics János, Babes Kornél, Ballenegger Róbert, Balló Rezső, Bauer Gyula, Berényi Sándor, Bojár Sándor, Böckh Hugó, Bruck Albert, Bruck József, Déchy Mór, Dicienty Dezső, Erdős Zsigmond, Erős Lajos, Feldpacher Antal, Fillingner Károly, Fischer Samu, Franzénau Ágoston, Frohner Román, Gaoyi Jenő, Gagy Sándor, Gáspár János, Grosz Lajos, báró Györfy Árpád, Horusitzky Henrik, Horváth Béla, Hunek Emil, Ilosvay Lajos,

ILLÉS VILMOS, INKEY BÉLA, KADIĆ OTTORÁR, KALMÁR JÁNOS, KISS JÓZSEF, KOCH NÁNDOR, KORMOS TIVADAR, K. KOVÁCS PÁL, KRENNER JÓZSEF SÁNDOR, LASZ SAMU, LÁSZLÓ GÁBOR, LÁZÁR VAZUL, LEIDENFROST GYULA, LENDL ADOLF, LENGYEL BÉLA, LOBMAYER JÁNOS FERENC, LOCZKA JÓZSEF, LÓCZI LÓCZY LAJOS, LÖBLOWITZ ZSIGMOND, LÓW MÁRTON, MACHAN OTTÓ, MAROS IMRE, MARZSÓ LAJOS, MAURITZ BÉLA, MÁGOCSY-DIETZ SÁNDOR, MÉHEŠ GYULA, MOESZ GUSZTÁV, MURAKÓZY KÁROLY, NAGY LÁSZLÓ, NEUBAUER KONSTANTIN, NOSEDA TIVADAR (Kilián Frigyes utóda), PANTÓ DEZSŐ, PAPP KÁROLY, PÁLFY MÓR, PÁVAY-VAJNA FERENC, PÉCSI ALBERT, PINKERT EDE, PITTER TIVADAR, POSEWITZ TIVADAR, PRINZ GYULA, RÉTHLY ANTAL, ROMBAUER EMIL, TELEGDI ROTH KÁROLY, TELEGDI ROTH LAJCS, ROZLOZSNIK PÁL, SCHRÉTER ZOLTÁN, SCHULLER ALAJOS, SIEGMETH KÁROLY, 'SIGMOND ELEK, STRÓMPL GÁBOR, SZÉKÁNY BÉLA, SZONTAGH TAMÁS, TAKÁCS BÁLINT, TENK SÁNDOR, TIMKÓ IMRE, TOBORFFY ZOLTÁN, TREITZ PÉTER, TÚZSON JÁNOS, VADÁSZ M. ELEMÉR, VARGHA GYÖRGY, ZIMÁNYI KÁROLY, ZSIGMONDY ÁRPÁD tagok ; összesen 108-an.

1. Elnök a közgyűlést megnyitván, a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri MACHAN OTTÓ székesfővárosi mérnök és ROMBAUER EMIL áll. középiskolai főigazgató, rendes tagokat.

Dr. KOCH ANTAL elnöki megnyitója a következőképen hangzik :

„Tisztelt Közgyűlés! Van szerencsém Társulatunk mult évi történetére visszapillantást vetve, az ezt közelebb érintő főbb eseményekről röviden megemlékezni. Megelégedéssel konstatalhatom, hogy Társulatunk szellemi munkálkodása évről-évre növekedik, a mit a kipróbált régi munkatársak lelkesítő példájára föllépő ifjú munkaerők buzgó és még sokat ígérő közreműködésének köszönhetünk. Társulatunk Közlönye ennek következtében évről-évre bővebb és változatosabb tartalommal jelenik meg és elérte már a 45 ívnyi terjedelmet is. Ezzel karöltve a tagoknak száma is örvedtesen gyarapodik és ma már megkezelíti a 400-at, szemben a fennállása ötvenedik évében már 322-re lecsappant számával. Társulatunk jövedelmei is, a jóval megnövekedett kiadásoknak megfelelően emelkedtek, szám szerint az 1900. évi 8512 K-val szemben már 12,479.12 K-ra. Társulatunk vagyona azonban 1900 óta kb. 3000 K-val gyarapodott csak, a mi nagyon kívánatossá tenné, hogy minél több újabb pártoló és örökítő tagot igyekezzünk megnyerni.

Hálásan ki kell emelnem, hogy magas pártfogónk, HERCEG ESTERHÁZY MIKLÓS dr. Ő Főméltósága a mult évben is kegyes volt Társulatunk céljait a szokott bőkezűséggel előmozdítani.

A mult évnek Társulatunkat is közelről érintő legkimagaslóbb eseménye volt a m. kir. Földtani Intézetnek 40 éves főnnállása alkalmából április hó 14-én az Akadémia kistermében tartott ünnepélyes ülése, melyen Társulatunk nevében őszinte örömmel üdvözöltem az ifjabb, de hatalmassá fejlődött állami testvérintézetet, amelynek védőszárnyai alatt Társulatunk is új erőre kapott és szebb fejlődésnek indult. Az ez alkalomra az egész világból összesereglett agrogeologusok itt tartották első internacionális konferenciájukat és elhatározták, hogy a folyó évben Stockholmban tartandó nemzetközi geologiai kongresszuson tovább folytatják megkezdett tanácskozásaitak. Társulatunk munkakörének kitégálásáról is jelentést tehetek. Dr. Lóczy Lajos igazgató úr. választ-

mányi tagunk indítványára Társulatunk elhatározta kebelén belül egy barlangkutató bizottságnak a föllállítását, melynek föladata hazánk számos barlangjának rendszeres és alapos átkutatása lesz. A bizottság megalakult, **SZEGMETH KÁROLY** és **dr. JORDÁN KÁROLY** tagtársainkat választva elnökeinek, **dr. KADIÓ OTTOKÁR** tagtársunkat pedig előadónak és kidolgozta a programot is, mely szerint a bizottság munkálkodását a folyó évben megkezdeni és a jövőben folytatni fogja. Remélhető, hogy ez a bizottság is, mint annak idejében a földrengési bizottság, szép sikerrel fog munkálkodni a kitűzött cél érdekében.

De sajnos, Társulatunkat a múlt évben nemcsak ilyen fölemelő események, de lesújtó veszteségek is érintették nagyon közelről. Múlt évi május hó 17-én a halál kiragadta körünkől **NAGYSÚRI BÖCKH JÁNOST**, a m. kir. Földt. Intézet nyug. igazgatóját, társulatunknak egykori nagyérdemű elnökét, majd tiszteleti tagját; november 15-én pedig **GÜLL VILMOS** m. kir. agrogeológust, társulatunknak buzgó másodtitkárát veszítettük el. A Róluk való, érdemeikhez méltó megemlékezések fogják képezni közgyűlésünk következő tárgyait. Társulatunk többi veszteségeiről szokás szerint az elsőtítikár fog megemlékezni.

Tisztelt közgyűlés! Rövid jelentésemnek a végére jutottam. A mai napon ismét letelt három év, melyek tartamára engemet, tisztársaimat és a választmányt Társulatunk szellemi és anyagi ügyeinek vezetésével megbízni kegyesek voltak. Új tisztikart és választmányt kell ma választanunk.

Hogy a megbízással járt föladatoknak mennyire feleltünk meg, annak elbírálása a tisztelt közgyűlésnek a joga; de mi azzal a hittel vonulunk vissza, hogy részünkről a legjobb akarattal és tudásunkkal igyekeztünk megfelelni annak a nagyrabecsült bizalomnak, amelylyel három év előtt megtiszteltek bennünket és a melyért az egész visszalépő tisztikar és választmány nevében még egyszer hálás köszönetet mondok.

Azzal a hő kívánsággal fejezem be megnyitómát és egyúttal búcsúszómat is, hogy a ma megválasztandó új vezetők alatt, mindnyájunk buzgó közreműködésével a legszebb egyetértésével tovább viruljon és fejlődjék a Magyarhoni Földtani Társulat!

Fölkérem most **IGLÓI dr. SZONTAGH TAMÁS** urat, a m. kir. Földt. Intézet aligazgatóját, **NAGYSÚRI BÖCKH JÁNOS** feletti emlékezésédének fölolvasására.

2. **IGLÓI SZONTAGH TAMÁS** dr. választmányi tag **NAGYSÚRI BÖCKH JÁNOS**ról, társulatunk egykori elnökéről és tiszteletbeli tagjáról; míg

3. **TIMKÓ IMRE** rendes tag **GÜLL VILMOS**ról, társulatunk korán elhunyt másodtitkáráról tart emlékezésédet.

Ennek a két emlékezésédnek a szövegét jelen füzetünk elején közöljük.

4. Elnök megköszöni a két elhunytól való méltó megemlékezést. Majd bejelenti, hogy az alapszabályok szerint a tisztikar megbízatása lejárt, s így a tisztikar lemond és a választmány visszalép. Ezen bejelentés után elrendeli az új választást s a szavazatszedő bizottság elnökéül **SZEGMETH KÁROLY** rendes tagot, míg a szavazatszedő bizottság tagjaiul **KADIÓ OTTOKÁR** és **VADÁSZ MÓR ELEMÉR** rendes tagokat kéri föl.

A szavazás megkezdése előtt **LÖRENTHEY IMRE** elsőtítikár kijelenti, hogy az alapszabályok értelmében csak a jelenlevő tagok szavazhatnak, a társulatok

s intézetek képviselői azonban megbízó-levéllel sem jogosultak a szavazásra; nem szavazhat továbbá a multkori választmányi ülésen megválasztott 16 tag sem, minthogy neveik a szakülésen még nincsenek kihirdetve.

Az elsőtítkárnak eme kijelentésére élénk tiltakozás hangzik föl a teremben s az ellenkező véleményen levő tagok nevében szót kér Lóczy Lóczy LAJOS választmányi tag. Lóczy szerint mindazok a tagok, a kiket a választmányi ülés rendes tagoknak elismert, jogosultak a szavazásra. Alapszabályaink ugyanis azt mondják, hogy a társulat tagjait a választmány választja, s ezt a titkár a legközelebbi szakülésen bejelenti. Hogy a mult választmányi ülés óta szakülés nem volt, arról a megválasztott tagok' igazán nem tehetnek s így jogtalanság volna őket a szavazásból kizárni. Igen örvend azon, hogy a mai közgyűlésen ilyen szép számmal jelentek meg a tagok; ebben egy szebb jövő hajnalát látja. A mi a rendes tagok jogaival bíró társulatokat és intézeteket illeti, Lóczy LAJOS véleménye szerint ezek is jogosultak a szavazásra, ha képviselőjükkel valakit megbíznak.

Ezzel az érveléssel szemben LOSVAY LAJOS választmányi tag arra hivatkozik, hogy tudomása szerint arra még nem volt eset a Magyarhoni Földtani Társulatban, hogy megbízó levéllel szavaztak volna. A közgyűlésen egyébként sok olyan tagot lát, a kik évek hosszú során át vajmi keveset érdeklődtek a társulat ügyei iránt, s csak most vonultak fel a szavazásra. LOSVAY LAJOS semmiképen sem helyesli azt, hogy pártoskodás céljából a társulatnak esetleg olyanok adjanak döntő súlyt, a kiket irányadóknak szakdolgozokban el nem ismerhet. Felszólalását azzal végzi, hogy legyen igazság, ha mindjárt elvész is miatta a világ: fiat justitia, pereat mundus

LOSVAY LAJOS választmányi tag beszédének elhangzása után erős vitakozás indul meg, pro és contra többféle vélemény hangzik el a teremben.

Majd szót kér GLOGONI ANDREICS JÁNOS rendes tag és kifejti, hogy a szóbanforgó esetben semmiféle egyéni véleménynek helye nincs, mert itt az alapszabályok beszélnek. A míg ezeket belügyminiszteri engedéllyel meg nem változtatják, addig a most érvényes alapszabályok szerint kell a választást megejteni. Minthogy az alapszabályok 17. §-a szerint a közgyűlésen szavazati joga van a tiszteleti, pártoló, örökítő és rendes tagoknak, azért az ezen tagok jogaival bíró intézmények is gyakorolhatják szavazati jogukat, ha hiteles irattal igazolják a képviselőletet.

Erre KRENNER JÓZSEF SÁNDOR választmányi tag megjegyzi, hogy a megbízó leveleket ő el nem fogadja egyrészt azért, mert ezek hitelességét ellenőrizni nem tudja, másrészt, mert ezek az intézetek és társulatok nem tudhatták előre azt, hogy kikre kell szavazni. KRENNER JÓZSEF SÁNDORNak erre a megjegyzésére KORMOS TIVADAR rendes tag azt válaszolja, hogy a szavazás titkos levén, nem is szabad azt senkinek sem tudni, hogy kire adja az illető megbízott a szavazatát; a megbízó levelek hitelességét pedig a választás elnöke van hivatva elbírálni.

A tagok kívánságára LÖRENTHEY IMRE elsőtítkár felolvassa az alapszabályok idevágó rendelkezéseit, azonban ezek felolvasása után még szenvedélyesebbé válik a vitakozás.

Az általános vitában ROMBAUER EMIL rendes tag közvetítő indítványt terjeszt a közgyűlés elé, nevezetesen azt, hogy szavazzon minden itt levő tag, tehát azok is, a kiket a legutóbbi választmányi ülés megválasztott, azonban megbízó levéllel senki se szavazhasson.

Erre felszólal dr. SCHAFARZIK FERENC másodelnök és ajánlja, hogy kölcsönösen engedve, a közvetítő indítványt fogadják el. Dr. SCHAFARZIK másodelnök felszólalása után a közgyűlés általános helyesléssel hozzájárul a közvetítő indítványhoz. Erre az elnök határozatkép kimondja, hogy szavazásra jogosult minden itt levő tiszteleti, pártoló, örökítő és rendes tag, azonban megbízó levéllel szavazati jogát senki sem gyakorolhatja.

Elnök a szavazás megkezdésére felhívja SIEGMETH KÁROLYT, a szavazatszedő bizottság elnökét, s a szavazás tartamára az ülést felfüggeszti.

A szavazatok leadása után Elnök az ülést újból megnyitja, s felkéri az elsőtítkárt titkári jelentésének beterjesztésére.

Erre dr. LÖRENTHEY IMRE elsőtítkár a következő jelentést terjeszti elő:

„Tisztelt Közgyűlés! Három évvel ezelőtt ültetett a Közgyűlés megtisztelő bizalma e helyre, amelyről most harmadszor és utoljára számolok be. Társulatunk múlt évi életéről is azt mondhatom, a mit az előző évek titkári jelentéseiben is joggal mondhattam volna, hogy bár társulatunk szellemi életében nem volt valami nagy változatosság, de azért a társulat tagjainak ügybuzgalma az elmúlt évet is az eredményes, sőt mondhatom, a legeredményesebbek egyikévé avatta. A szokásos 7 szakülés helyett az idén 9-et tartottunk, melyen 20 előadó szerepelt 30 előadással. Ugymint:

Dr. FRANZENAU ÁGOSTON (1); dr. GAÁL ISTYÁN (1); dr. HORUSITZKY HENRIK (3); dr. KALECSINSZKY SÁNDOR (1); dr. KOCH NÁNDOR (2); dr. KORMOS TIVADAR (3); dr. LÁSZLÓ GÁBOR (1); dr. LIFFA AURÉL (1); dr. MAURITZ BÉLA (2); dr. báró NOPCSA FERENC (1); dr. PÁLFY MÓR (1); dr. TELEGDÍ RÓTH KÁROLY (2); dr. TUZSON JÁNOS (1); dr. SCHAFARZIK FERENC (2); dr. SCHRETER ZOLTÁN (1); dr. SZÁDECZKY GYULA (1); TREITZ PÉTER (1); dr. VADÁSZ MÓR ELEMÉR (3); dr. ZIMÁNY KÁROLY (1), összesen tehát 30 előadás. Ezekhez járul dr. KOCH ANTAL közgyűlési előadása.

Ezekben a tisztelt tagtársak a geologia és rokon tudományainak körébe vágó, többnyire önálló kutatásokon alapuló előadásokat élvezhettek. Így általános geológiai volt 9; sztratigrafiai geológiai 4; talajtani 1; zoopalaeontológiai 3; fitopalaeontológiai 1; faunisztikai 4; palaeoanthropológiai 1; petrografiai 3; geofizikai 1; ásványtani 1 és kristálytani 2.

Közlönyünk változatos és gazdag tartalommal jelent meg 42 ív terjedelemben 2 táblával. Sőt ha az anyagiak engedik, munkatársaink dicséretreméltó szorgalmából, még jóval gazdagabb s terjedelmesebb kötetet is nyújthattunk volna.

A Közlönyön kívül díjtalanul kapták még tagjaink a m. kir. Földtani Intézet Évkönyvéből: a XVII. kötet 1. füzetét: TAEGER HENRIK: „A Vértes-hegység földtani viszonya.» (16 ív, 11 táblával és térképpel); és a m. kir. Földtani Intézet Évi Jelentését 1907-ről (19 ív, 1. térképpel.)

E szerint összesen 77 ív munkát juttatunk tagjainknak 14 tábla melléklettel, tehát többet, mint bármely más szaktársulat.

Hogy társulatunk szellemi életéről, különösen a szaküléseken lüktető élénk tudományos életéről a külföldet is tájékoztassuk, «Mitteilungen aus den Fachsitzungen der Ungar. Geologischen Gesellschaft» címen új rovatot nyitottunk. A Közlönyünkben megjelent vitatkozó cikkek ugyancsak társulatunk tudományos életének az eddigieknél élénkebb lüktetéséről tanuskodnak. Tagjainknak óhajtottunk azzal is szolgálni, hogy külön rovatot nyitottunk az évenként elhalt szaktudósok rövid nekrológusai számára, sőt az irodalmi ismertetésekre is nagyobb gondot fordítottunk, mint eddig történt. «Budapest geológiája» címen ugyancsak állandó rovatot nyitottunk, hogy fő- és székvárosunk területéről és vidékéről lépten-nyomon előkerülő új leletek, vagy apróbb megfigyelések, melyek eddig elkallódtak, feledésbe mentek, vagy észlelőikkel sirba szálltak: meglegyenek őrizve az utókor számára s ilyen módon Budapest beépített területének és környékének szövevényes, még jórészt ismeretlen geológiai fölépítése tisztázódjék.

Társulatunk tagjaira térve át, örömmel jelenthetem, hogy dr. SZONTAGH TAMÁS v. tag úr indítványára megindított taggyűjtési akciót elég szép siker koronázta, a mennyiben 1909-ben tagjaink sorába iktattunk 2 pártoló, 5 örökítő és 52 rendes tagot; ezzel szemben meghalt 9, kilépett 3 és töröltetett 6, úgy hogy így a tagok száma 41-el gyarapodott. Így társulatunknak 1909 év végén 1 pártfogója, 7 tiszteleti, 9 levelező-tagja, 13 pártoló-, 30 örökítő-, 325 rendes tagja és 4 levelezője, tehát összesen 393 tagja volt.

A halál az idén mindössze 9 tagtársunkat ragadta el, de közöttük olyanokat, akik társulatunk életében jelentős szerepet játszottak s így elvesztésük reánk nézve pótolhatatlan.

Legsúlyosabb veszteség GÜLL VILMOS titkár társamnak elvesztése, kit a közgyűlés bizalma három évvel ezelőtt velem egyidejűleg emelt a titkári székbe s ma csak én vehetek e helyről búcsút, míg ő — a jóval fiatalabb, munkabíróbb — már november 15-én örökre elbúcsúzott tőlünk Nemeslelkű, fáradhatatlan munkájú, s mindenkiben első találkozásra rokonéризést ébresztő férfiú volt ő, a kedves barát, kit munkás életének zenitjén orvul lepett meg a halál s fájdalom nélkül ölte meg szívét, a mint ezt az ő nemesen dobogó szive megérdemelte. Az ő pedánságig pontos, rendes és gyors munkája, az a baráti áldozatkészség, melylyel ő a társulat tagjait összetartani iparkodott, az a lelkesedés, melylyel mindent fölkarolt, a miből a társulatra nézve hasznot várt, teszi azt az úrt nehezen betölthetővé, melyet társulatunkban maga után hagyott, mert legföljebb talán olyat, de nálánál különben nem találni. Baráti szeretetünk kíséri őt halóporában s frissen hantolt sírjára könnybelábadt szemmel teszszük az elismerés, szeretet és tisztelet virágát. Elvesztettük egyik büszkeségünket, Nagysúri Böckh János ny. miniszteri tanácsost, ki társulatunknak 1868 óta tagja, éveken át elnöke s utóbb tiszteleti tagja s Szabó-érmünknek tulajdonosa volt. Kiről e közgyűlésen méltóbb helyről elhangzott, nagy szeretettel írott nekrológust hallottunk.

Meghaltak még: BACZONI ALBERT, áll. főreálisk. tanár Kussán. Társula-

tunknak 1874 óta tagja. Dr. CORNU FÉLIX leobeni bány. akad. m. tanár, szep-
tember 23-án. Társulatunknak ez évben lett tagja. GOTHARD JENŐ csillagász.
Meggalt Herényben május 30-án. Társulatunknak 1880 óta tagja. HÜTL JÓ-
ZSEF. ny. min. tanácsos, Társulatunknak 1878 óta tagja. Dr. SCHENK ISTVÁN,
ny. bány. akad. tanár. Megh. július 20-án. Társulatunknak 1871 óta tagja.
Dr. SZTERÉNYI HUGÓ, főgimn. tanár. Megh. márc. 19-én. Társulatunknak 1883
óta tagja. Dr. ZLATARSKY GYÖRGY, szófiai egyet. tanár. Megh. aug. 22-én. Tár-
sulatunknak 1891 óta tagja. Nyugodjanak békében!

Társulatunk igazgató testületének, a választmánynak működéséről
beszámolandó, jelenthetem, hogy 9 ülésben intézte a társulat ügyeit. Továbbá
a társulat szűkös anyagi viszonyain segítő újból küldöttségileg és kérvé-
nyileg fordult dr. DARÁNYI IGNÁC földművelési miniszter úrhoz, megújítva, ama
már 1908-ban hozzá intézett kérelme, miszerint társulatunkat állandó évi
segélyben részesíteni sziveskedjék. Ebbeli kérelmünket eddig siker koronázta,
a mennyiben DARÁNYI IGNÁC ökegyelmessége 4000 koronát volt szives e célra
tárcájának költségvetésébe állítani. Bárcsak ne fosztanának meg bennünket a
mai zavaros politikai viszonyok eme régi vágyunk teljesülésétől. Dr. Lóczi LÓCZY
LAJOS v. tag úr ajánlatára, a választmány a régi földrendési bizottság min-
tájára megalkotta a barlangkutató bizottságot, amely elnökévé dr. JORDÁN KÁROLY
és SIEGMETH KÁROLY tag urakat s előadójává dr. KADIĆ OTTOKÁR urat válasz-
totta meg. Továbbá a választmány dr. iglói SZONTAGH TAMÁS választmányi és
dr. LIFFA AURÉL r. tag urak ajánlatára SOMOGYI ALADÁR újlóti néptanítót egy-
hangúlag a Társulat levelezőjévé választotta. SOMOGYI ALADÁR, a ki később a
rendes tagok sorába lépett, Újlót barsvármegyei község földtani viszonyainak
tanulmányozásával és egy rhinoceros csontváz fölfedezése és kiásása körül
szerzett érdemeket e kitüntetésre.

A SZABÓ-EMLEKALAPÍTVÁNY ügyrendjének 10 §. 9) pontja értelmében a
választmány nevében jelenthetem, hogy 1909 február 17-én a választmányi
ülés elhatározta, miszerint a Szabó-emlékalap kamataiból 600 koronát fog
nyílt pályázatra és 200-at megbízásra fordítani. A megbízásra nem érkezett
pályázat, a 600 koronás nyílt pályázatra pedig NEUBAUER CONSTANTIN és FROHNER
ROMÁN tagtársak pályáztak, Röntgen-vizsgálataik folytatására 300 koronát kérve.
A választmány a pályázók tervezetét elfogadta s őket vizsgálataik befejezésé-
vel megbízta.

A külföldi társulatokkal összefűző szellemi kapcsolatok újabb csereviszo-
nyokkal erősültek. Így csereviszonyba léptünk a következőkkel: «Geolo-
gische Gesellschaft» Wien, «Montanistische Rundschau» Wien,
«Geological Survey Office» Perth (Western Australia). A csereviszonyt
fölbontotta «University of Illinois» Urbana.

Így társulatunk összesen 92 társulattal és folyóirattal van csereviszony-
ban. A m. kir. Földtani Intézet révén pedig még 100 bel- és külföldi társu-
lat kapja közlönyünket, melyet most már 650 példány helyett 700-ban kell
nyomatnunk.

Mielőtt titkári jelentéscmet befejezném, kedves kötelességet teljesíték
azzal, hogy hálás köszönetet mondok pártfogónknak, herceg ESTERHÁZY MIKLÓS

úr főméltóságának, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr ökegyelmességének az államsegélyért, a Földmívelésügyi Miniszter Úr ökegyelmességének a m. kir. Földtani Intézet kiadványaiért, dr. KRENNER I. SÁNDOR egyetemi tanár, udvari tanácsos, választmányi tag úrnak, kedves házigazdánknak, ki üléseink céljaira a helyiséget ismert előzékenységgel engedi át. Köszönettel tartozom dr. VOEL VIKTOR geológus úrnak, tisztelt barátomnak azért, hogy GÜLL VILMOS titkártársamnak halála után a másodtitkári teendőket ideiglenesen szíves volt ellátni. Kedves kötelességet teljesítetek akkor, mikor dr. LÓCZI LÓCZY LAJOS egyetemi tanár úrnak, a m. kir. Földtani Intézet igazgatójának, választmányi tagunknak köszönetet mondok azért a szivességért, hogy titkári hivatalunknak és raktárunknak állandó s üléseinknek is gyakrabban helyiséget adni szíves. Tavalyi jelentésemben ama óhajomat fejeztem ki, hogy vajha az eddigieknél szorosabb szellemi kapcsolatok fűznék Társulatunkat a m. kir. Földtani Intézethez, hogy így Társulatunk az Intézet mellett, de nem attól függő helyzetben, válltelve működjek közre a magyar geológiai tudomány fejlesztésében. Eme együttműködést igazolta Társulatunk az idei első nemzetközi agrogeológiai konferencia alkalmával, amidőn székesfővárosunktól a konferencián való közreműködésre kapott 500 koronát — a miért e helyen is köszönetet mondok — a kongresszus intézőségének rendelkezésére bocsájtotta.

Tisztelt Közgyűlés! Megbízatom lejárt, a mandátumot visszaadom a tisztelt közgyűlés kezébe, melyből három évvel ezelőtt kaptam. Azzal a szomorú tudattal teszem ezt, hogy a három év előtt előlegezett megtisztelő bizalomnak nem tudtam úgy megfelelni, mint a hogy szerettem volna. Bár teljes odaadással, legjobb igyekezettel, munkakedvvel és szorgalommal igyekeztem a társulat ügyeit szolgálni; mindamellett magam érzem a legjobban, hogy nem szolgálhattam a társulat ügyeit olyan odaadással, mint a minővel szerettem volna és a hogy a társulat ügyei megérdemelték. A társulat ügyei fiatalabb, mozgékonyabb, kevésbé lekötött, szabadabb embert igényelnek a titkári székbe; a ki a megkezdett taggyűjtési akciót, a szakszótár nagy ügyét, a népszerű előadások tartását, kirándulások rendezését s a minden oldalról fölszaporodó és sok időt igénylő dolgot jobban le tudja bonyolítani, mint én tehettem.

Végül midőn köszönetet mondok, úgy a Tisztelt Közgyűlésnek, mint a választmánynak s a Közlöny munkatársainak ama támogatásért, melyben engem három év alatt részesíteni szívesek voltak; egyúttal kérem, hogy megtisztelő bizalmukkal s szíves közreműködésökkel legyenek szívesek ma megválasztandó utódomat is támogatni.

*

A közgyűlés az elsőtitkár jelentését tudomásul veszi. Az elsőtitkár azután felolvassa a múlt évben kiküldött pénztárvizsgáló bizottság jelentését, a mit a közgyűlés tudomásul vesz, s a pénztárosnak a felmentést megadja. Pénztáros előterjeszti a pénztári jelentést és az 1910. évi költségvetést.

PÉNZTÁRI JELENTÉS

a Magyarhoni Földtani Társulat 1909. évi pénztári forgalmáról és
vagyonának állásáról az 1909. év december hó 31.-én.

I. Forgó tőke.

a) Bevétel:

	Előirányzat 1909-re		Tényleges bevétel 1909-ben	
1. Pénztári áthozatal 1908-ról	1059	K 75 f	1059	K 75 f
2. Országos segély 1908-ra	3000	• — •	3000	• — •
3. Hg. ESTENHÁZY MIKLÓS pártfogó díja 1908-ra és 1909-re	1680	• — •	1680	• — •
4. Alaptőke kamatja	1298	• — •	1349	• 58 •
5. Forgó tőke kamatja	50	• — •	33	• 06 •
6. Hátralékos tagdíjak	50	• — •	163	• 45 •
7. Tagdíjak 1909-re	2450	• — •	2737	• 53 •
8. Előfizetők 1909-re	550	• — •	582	• 40 •
9. Eladott kiadványok	50	• — •	29	• 60 •
10. Alaptőke utáni kamat a törzsvagyon kiegészítésére	—	• — •	12	• 56 •
11. Pártoló és örökítő tagsági díjak	—	• — •	1600	• — •
12. Dr. SZABÓ-emlékalap kamataiból megbízásra	—	• — •	200	• — •
13. Vegyesek	20	• — •	26	• 19 •
Összesen	10207	K 75 f	12479	K 12 f

b) Kiadás:

	Előirányzat 1909-re		Tényleges kiadás 1909-ben	
1. Földtani Közlöny	6500	K — f	6911	K 63 f
2. M. kir. Földtani Intézet évi jelentésének különlenyomata	750	• — •	376	• 13 •
3. Tisztviselők tiszteletdíja	1400	• — •	1400	• — •
4. Irodák jutalomdíja	50	• — •	50	• — •
5. Szolgák jutalomdíja	400	• — •	400	• — •
6. Postaköltség	600	• — •	638	• 63 •
7. Irodai és vegyes kiadások	400	• — •	519	• 77 •
8. Alaptőke kamatai a törzsvagyon kiegészítésére	—	• — •	12	• 56 •
9. Pártoló és örökítő tagsági díjak a törzsvagyonhoz	—	• — •	1600	• — •
10. Előre nem látott kiadások	107	• 75 •	127	• 17 •
11. Dr. SZABÓ emlékalap kamataiból megbízásra	—	• — •	200	• — •
12. Forgó tőke maradványa mint egyenleg	—	• — •	243	• 23 •
Összesen	10207	K 75 f	12479	K 12 f

II. A társulat vagyona 1909 végén:

1. Alaptőke	34869	K	78	f
2. Dr. SZABÓ-emlékalap	8400	•	—	•
3. Dr. SZABÓ-emlékalap kamatja	1356	•	46	•
4. Forgó tőke maradványa	243	•	23	•
Összesen	44869	K	47	f

Budapesten, 1909. december hó 31.-én.

ASCHER ANTAL s. k., pénztáros.

Dr. ILOSVAY LAJOS s. k., PETRIK LAJOS s. k. és dr. SZONTAGH TAMÁS s. k., mint
a közgyűlés részéről kiküldött pénztárvizsgáló-bizottság tagjai.

Költségvetés 1910-re.

a) *Bevétel:*

1. Pénztári áthozatal 1909-ről	243	K	23	f
2. Országos segély 1910-re	3000	•	—	•
3. Herceg ESTERHÁZY MIKLÓS pártfogó díja 1910-re	840	•	—	•
4. Alaptőke kamatja	1362	•	—	•
5. Forgó tőke kamatja	50	•	—	•
6. Hátralékos tagdíjak	350	•	—	•
7. Tagdíjak 1910-re	3000	•	—	•
8. Előfizetők 1910-re	550	•	—	•
9. Eladott kiadványok	450	•	—	•
10. Vegyesek	20	•	—	•
Összesen	9865	K	23	f

b) *Kiadás.*

1. Földtani Közlöny	6500	K	—	f
2. M. kir. Földtani Intézet évi jelentésének különle- nyomata	380	•	—	•
3. Tisztviselők tiszteletdíja	1400	•	—	•
4. Szolgák jutalomdíja	300	•	—	•
5. Postaköltség	670	•	—	•
6. Irodai és vegyes kiadások	550	•	—	•
7. Előre nem látott kiadások	65	•	23	•
Összesen	9865	K	23	f

A közgyűlés a pénztári jelentést tudomásul veszi s az elő-
terjesztett költségvetést változatlanul elfogadja. Elnök a pénztár-
vizsgáló bizottságnak köszönetet mondván, a jövő évi pénztárvizsgálatra újból
felkéri dr. ILOSVAY LAJOS, PETRIK LAJOS és dr. SZONTAGH TAMÁS urakat.

Elsőtítkárr ezután előterjeszti a Szabó-emlékalap ügyrendjének azt
a változtatását, a melyet a folyó hó 3-án tartott választmányi ülés ajánlott.
Hosszas vita indul meg erről a kérdésről is, s végül a közgyűlés úgy határoz,
hogy az Ügyrend 4. pontja akkép módosítandó, hogy az ne a kitüntetendő

szerzőről vagy szerzőkről, hanem a kitüntetendő munkáról vagy munkákról szóljon.

Elnök erre átadja az elnöklést dr. SCHAFARZIK FERENC másodelnöknek maga pedig eltávozik a teremből.

Elnöklő másodelnök felszólítja az elnöktitkárt, hogy a választmányak a tiszteleti tagságra vonatkozó határozatát terjeszse a közgyűlés elé. Dr. LÖRENTHEY IMRE elnöktitkár a választmány megbízásából kiemeli az imént távozott elnök érdemeit. Dr. KOCH ANTAL lelépett elnökünk nemcsak a Földtani Társulat körül szerzett hervadhatatlan érdemeket, mint a Társulat történetének az írója, hanem általában hazánk geológiai megismertetésében és művelésében is az elsők között áll. Mindenképen rászolgált tehát arra, hogy Társulatunk őt tiszteleti tagjává válaszsza. A közgyűlés ezt az indítványt általános helyesléssel fogadja. Elnöklő alelnök felkéri Lóczy Lóczy LAJOS és TELEGDY RÓTH LAJOS választmányi tagokat, hogy a kitüntetettet értesítsék a közgyűlés határozatáról és hívják meg őt ünnepélyesen a közgyűlés előtt való megjelenésre. Kevés vártatra csakugyan visszatérnek a küldöttek a közgyűlés termébe, élükön dr. KOCH ANTAL lelépett elnökkel. Szünni nem akaró tapsvihar fogadja a belépő tiszteleti tagot. Az általános lelkesedés tolmácsolásaként elnöklő dr. SCHAFARZIK FERENC a következő hangulatos beszéddel üdvözlí az ősz férfit:

Mélyen tisztelt Nagyságos Uram!

Midőn a Földtani Társulat mai közgyűlésén Téged egyhangúlag tiszteleti tagjává megválasztott és Részedre ezen díszes oklevél kiadását elrendelte, — egyik legszebb jogát gyakorolta. A tiszteleti tagság ugyanis egyike azon legmagasabb kitüntetéseknek, a melyek fölött a Földtani Társulat érdemes szakférfiakkal szemben rendelkezik.

A mikor a Földtani Társulat e kitüntetés adományozását elhatározza, nem vezeteti magát a kitüntetendőnek netalán csak egyetlen egy munkája meteorszerű ragyogása által, hanem súlyt vet az illetőnek egész munkásságára és csak akkor szavazza meg a kitüntetést, ha az ajánlottnak életműködését valóban 24 karátos szinaranynek találta. És ha a most élő geologus nemzedék sorain végig tekintünk, akkor csakugyan Te vagy az, mélyen tisztelt Nagyságos uram, a ki Társulatunk eme legnagyobb kitüntetésére becsülettel rászolgáltál és ezért kérlek: fogadd kegyesen a mai közgyűlésnek imént elhangzott határozatát. A Magyarhoni Földtani Társulat eme ténykedésével azonban egy bizonyos önző célt is követ, a mennyiben osztatlan elismerése és tisztelete mellett Téged még a szeretet láncáival is magához fűzni akar. És ezért szívem mélyéből óhajtóm én magam is: legyen e díszoklevél jelképe eme kapocsnak! és adja a Mindenható, hogy mint a Magyarhoni Földtani Társulat büszkesége még igen-igen sokáig a miénk lehess!

Erre az üdvözlésre dr. KOCH ANTAL hálás köszönetét fejezi ki a kitüntetésért. Kijelenti, hogy a meddig ereje engedi, s a meddig a kalapácsot kézben tudja tartani, minden erejét továbbra is a geológiának fogja szentelni. Lelkes éljenzés s általános tetszésnyilvánítás hangzik föl dr. KOCH ANTAL tiszteleti tagnak erre a szavaira.

Elnöklő másodelnök felhívja a szavazatszedő bizottság elnökét, hogy

a tisztikarra megejtett szavazás eredményét hirdesse ki, a szavazatszedő bizottság elnöke jelenti, hogy leszavazott 87 tag, ebből érvénytelen 1. A 86 szavazat a következőkép oszlott meg:

Elnök: dr. SCHAFARZIK FERENC 80, dr. KRENNER I. SÁNDOR 6, T. RÓTH LAJOS 0.; *másodelnök*: dr. SZONTAGH TAMÁS 72, dr. LŐRENTHEY IMRE 12, dr. ZIMÁNYI KÁROLY 2; *elsőtítkár*: dr. PAPP KÁROLY 53, dr. MAURITZ BÉLA 32, dr. TOBORFFY ZOLTÁN 1; *másodtítkár*: dr. VOGL VIKTOR 73, dr. SCHRÉTER ZOLTÁN 7, MAROS IMRE 6 szavazattal.

A közgyűlés tehát megválasztotta elnöknek: dr. SCHAFARZIK FERENCET, másodelnöknek: dr. SZONTAGH TAMÁST, elsőtítkárnak: dr. PAPP KÁROLYT, másodtítkárnak: VOGL VIKTOR dr.-t.

A választmányi tagságra leszavazott 65 tag, valamennyi érvényes szavazattal.

Választmányi tagok lettek: dr. ILOSVAY LAJOS 59, dr. LÓCZY LAJOS 57, dr. PÁLFY MÓR 57, TREITZ TÉTER 53, TELEGDJ RÓTH LAJOS 52, dr. FRANZENAU ÁGOSTON 49, dr. KRENNER I. SÁNDOR 49, dr. ZIMÁNYI KÁROLY 49, HORUSITZKY HENRIK 48, dr. LŐRENTHEY IMRE 47, dr. KALECSINSZKY SÁNDOR 34, dr. MAURITZ BÉLA 28 szavazattal.

Szavazatot kaptak még: TIMKÓ IMRE 21, dr. DÉCHY MÓR 17, ILLÉS VILMOS 15, dr. KOBOS TIVADAR 15, dr. LÁSZLÓ GÁBOR 15, dr. EMSZT KÁLMÁN 14, SIEGMETH KÁROLY 14, dr. TOBORFFY ZOLTÁN 12, STEINHAUSZ GYULA 9, PETRIK LAJOS 8, dr. BALLÓ REZSÓ 1, INKEY BÉLA 1, dr. LENGYEL BÉLA 1, dr. LÖW MÁRTON 1, dr. SCHRÉTER ZOLTÁN 1, dr. VADÁSZ M. ELEMÉR 1 szavazatot.

Elnök elfoglalja székét s a választmány és tisztikar nevében köszönetet mond a közgyűlésnek a megválasztásért.

Másodelnök a maga nevében is megköszöni a beléje helyezett bizalmat s bejelenti, hogy a pénztárvizsgálói tisztjéről — másodelnöknek megválasztatván — lemond.

A közgyűlés ezt tudomásul veszi s elnök pénztárvizsgálónak dr. LŐRENTHEY IMRE választmányi tagot kéri föl, a ki ezt el is fogadja.

8. Elnök előterjeszti a Barlangkutató Bizottság megalakulását.

Az 1910 februárius hó 3-án tartott választmányi ülés elhatározta a Barlangkutató Bizottság megalakítását, a következő tisztikarral. Elnök: SIEGMETH KÁROLY lovag, nyug. máv. igazgatóhelyettes; társelnök: dr. JORDÁN KÁROLY, a földrengési számoló intézet igazgatója; előadó: dr. KADIĆ OTTORKÁR állami geologus. Ugyanez a választmányi ülés egyúttal elhatározta, hogy a közgyűlésnek javasolja, hogy a Barlangkutató Bizottságot 400 korona segélylyel támogassa. A Barlangkutató Bizottság minden tekintetben a választmány hatásköre alá tartozik. Ezt az előterjesztést a közgyűlés egyhangúlag elfogadja.

Több tárgy nem lévén, az elnök a közgyűlést berekeszti.

Választmányi ülések.

1910 januárius 5-én. — Elnök: dr. KOCH ANTAL.

Az ülés rendes tagoknak megválasztotta a következőket: dr. JORDÁN KÁROLY a magy. földreng. számoló int. igazg. Budapesten, (aj. LÓCZY LAJOS v. tag). NAGY IMRE, urad. intéző Tömörd puszta (aj. LIFFA AURÉL r. t.). Kilépett 4 tag.

Első titkárr jelenti, hogy a szakglosszárium ügyében kiküldendő bizottságba a K. M. Természett. Társulat GORKA SÁNDOR titkárt és TUZSON JÁNOS vál. tagot, a M. Földr. Társaság CHOLNOKY JENŐ főtitkárt és KÖVESLIGETHY RADÓ lev. tagot küldte ki. A választmány elhatározza, hogy a természeti tárgyak megvédése ügyében csatlakozik a m. kir. Földtani Intézet felterjesztéséhez.

A választmány elhatározza továbbá, hogy a JORDÁN KÁROLY, SIEGMETH KÁROLY, KADIC OTTOKÁR, SZILÁDY ZOLTÁN, MYSKOVCSKY EMIL, HILLEBRAND JENŐ és BUDINSZKY KÁROLY urakat a barlangkutató bizottság alakuló gyűlésére összehívja.

1910 februárius 3-án. — Elnök: dr. SCHAFARZIK FERENC alelnök.

Az ülésen rendes tagoknak megválasztották a következőket: R. kath. főgimnázium, Székelyudvarhely; ref. gimnázium, Gyöngyös, (aj. a titkárság). BALLENEGGER RÓBERT, m. kir. geologus Budapest, (aj. MAROS IMRE r. tag). BRUCK JÓZSEF m. kir. hivataltiszt Budapest, (aj. PAPP KÁROLY vál. tag). FELDPACHER ANTAL, fotochemigrafus Budapest (aj. PITTEK TIVADAR r. tag). GAGYI JENŐ, kpisk. tanár Budapest, GAGYI SÁNDOR, tanárjelölt Budapest, HANGOS GÉZA, papirkereskedő Budapest, HEUFFEL SÁNDOR, mérnök Budapest, (aj. PITTEK TIVADAR r. tag). KERÉNYI HUGÓ, kpisk. tanár Budapest, (aj. VOGL VIKTOR r. tag). KISS JÓZSEF, bányamérnök-xállalkozó Budapest, (aj. PAPP KÁROLY r. tag). KLÖSZ PÁL, térk. műint. tulajdonos Budapest, (aj. PITTEK TIVADAR r. t.). K. KOVÁCS PÁL, kispasztikus, Budapest. Dr. LÓCZY LAJOSNÉ, Budapest. MARZSÓ LAJOS, könyvtáros Budapest, (aj. KALMÁR JÁNOS r. t.). PANTÓ DEZSŐ, m. kir. bányaségédmérnök Budapest, (aj. LÁZÁR VAZUL r. t.). Dr. SCHWALM AMADÉ, egyet. tanársegéd Budapest, (aj. MAURITZ BÉLA r. tag). TENK SÁNDOR, dobozgyáros Budapest, (aj. KORMOS TIVADAR r. tag). TÉGLÁS GÁBOR ny. főreálisk. igazg. Budapest, (aj. SCHAFARZIK FERENC másodelnök).

A választmány elhatározza a SZABÓ-emlékalap ügyrendje 4. pontjának oly értelemben való módosítását, hogy ez a pont a többivel egybehangzólag kiténtendő „munkáról” s ne természetvizsgálóról szóljon. Elhatározza továbbá a Lóczy-féle, annak idején (1897. közgyűlés) elfogadott pótló passzus felvételét.

A SZABÓ-emlékalapból 400 K-ás nyílt pályázatot s 200 K-át megbízásra tűz ki.

A *Barlangkutató Bizottság jelentését némi változással tudomásul veszi s a 400 K-ás segélyt megadja.*

Végül megejti a tisztikarra és a választmányi tagokra a jelölést.

Szakülések.

1910 januárius 5-én. — Elnök: dr. KOCH ANTAL.

Előadások:

1. NOSZKY JENŐ a nógrádmegyei Karancs és környékének (salgótarjáni szenterület egy része) sztratigrafiai és tektonikai viszonyait ismertette, kiemelve a faciesbeli különbségeket. A vidék legrégebb képződménye a sokáig karbonkorúnak vett agyagpala a Karancs talaján; ez sokkal

fiatalabb képződmény, a melyet helyenkint az andezit áttörések metamorfizáltak; de sem településüket tekintve, sem a belőle kikerült kövületek alapján nem lehet elválasztani a fölibe települő rétegektől, a melyek a. medit. korúak. Ezek közül az első csoport terrigen homokkövekből áll, a melyre ismét tengeri eredeti jól jellegzett a. medit. faunát tartalmazó rétegek települnek; a melynek egyik faciesét a *Lingula Suessi* DRÖGER gazdagsága jellemzi. Majd ismét térszínváltozás következik be s az így kialakult szárazföldön keletkeznek a széntelepek, a melyek különbözősége ismét az életviszonyok változatosságára utal.

A széntelepeket még a mediterrán jellegű, tengeri eredetű rétegek fedik, de ez a tenger csakhamar kezd visszavonulni s lépésről-lépésre hátrál a f. mediterrántól kezdve, ellentétben a wieni medencével. A Karancs kitörése a vázolt első szárazföldi korba esik, de a kitörések javarésze a felszín alatt maradt lakkolitok alakjában. A főtörések kora a f. mediterrán kezdetére esik, de későbbi korú töréseket is észlelni a f. mediterránkorú képződményeken. Sőt a bazalt feltörési vonalok alapján fiatalabb törések is következtethetők. Ezek a törések apróbb darabokra szaggatták a széntelepeket s részint vetődési árkokba süllyesztették, részint a horsztokra emelték. Az utóbbiak javarészt eltávolította az erózió, hacsak a rátelepült bazalttakarók meg nem védték.

2. VADÁSZ M. ELEMÉR a «Középhegység dunáninnyi szigetrögeinek geológiája» címen szolt. Ennek az előadásnak bő kivonata a Földtani Közlöny egyik legközelebbi számában fog megjelenni.

1910 januarius 12-én. — Elnök: dr. KOCH ANTAL.

Előadások:

1. RÉTHLY ANTAL az 1810 januarius 14-i móri földrengésről szolt. Előadása teljes szövegében a Földtani Közlöny legközelebbi számában fog megjelenni.

LÓCZY LAJOS örömet fejezte ki a hallott előadáson, s felhívja a figyelmet arra, vajjon az alföldi, nevezetesen a kecskeméti földrengések nincsenek-e szintén ilyen tektonikai vonalokhoz kapcsolva. •

2. A szakülés második pontja a Társulathoz beérkezett, Magyarország posztglaciális klimaváltozásairól tárgyaló fejtegetések bemutatása. A stockholmi XI. nemzetközi geológiai kongresszus előkészítő bizottsága ugyanis felszólítást küldött a Mh. Földtani Társulathoz, hogy gyűjtson adatokat Magyarország posztglaciális klimaváltozásainak bizonyítására. A Társulat titkársága ennek értelmében körlevelet bocsátott ki, a melyre HORUSITZKY HENRIK, KOCH ANTAL, KORMOS T., LÓCZY LAJOS, PÁVAY-VAJNA FERENC, POSEWITZ T., SCHAFARZIK FERENC, TREITZ PÉTER küldtek be rövidebb-hosszabb elaborátumokat. Többen a felsoroltak közül — KOCH ANTAL, PÁVAY-VAJNA FERENC, POSEWITZ TIVADAR, SCHAFARZIK FERENC glaciális nyomokról adnak számot. A szorosabban a tárgyra vonatkozó jelentéseket az előadó: KORMOS TIVADAR bemutatja a szakülésnek.

HORUSITZKY HENRIK egyszerű kortáblázatot adott be, melyben a pleisztocén a fauna alapján felosztja szakaszokra s ezeket egyenkint megint több alszakaszra.

LÓCZY LAJOS szerint azok a bizonyítékok, melyeket eddig a lerakodások idejének száraz vagy nedves volta mellett felhoztak, kétséges értékűeknek bizonyultak. A klimaváltozások megállapításánál az emlísmaradványokra, molluszkumokra s a tőzegtelepek növényeire kell különös figyelemmel lennünk. A klimaváltozások főokául, legalább is a glaciális és interglaciális időben ujabbán nem a csapadék, hanem a hőmérséklet ingadozását tekintik. A közvetlen ok azonban mégis csak a nedvesség ingadozása. A glaciális jelenségek tanulmányozása Lóczy szerint igen

közömbös a pleisztocén klímaingadozások nyomozására. Ezeknek tanulmányozásánál sokkal inkább a Keleteurópában szerzett tapasztalatokra kell támaszkodnunk mint a nyugateurópai, alpesi viszonyokra, mert utóbbi régiók bizonyára kevesebb befolyással voltak Magyarország területére, mint a sivatagok és füves puszták.

TRRITZ PÉTER a talajvizsgálat eredményeiből von le következtetéseket a klímára. Ma az agrogeologia már annyira haladt, hogy bizonyos talajnemről meg tudja mondani, hogy milyen növényzet tenyésztett az illető talajon, s a növényzet ismeretével viszont ismerjük az akkor uralkodott klímát. TRRITZ a pleisztocént négy egymással váltakozó szárazabb s nedvesebb szakaszra osztja.

KORMOS TIVADAR szerint Magyarország pleisztocén klímaváltozásainak megállapításánál első sorban a puhatestű faunára kell támaszkodnunk. Magyarország belsejéből ezek úgy a hogy ismeretesek, de határozott glaciális üledékek hiányában glaciális és interglaciális korszakokat biztosan megállapítani nem lehet. KORMOS a pleisztocént egyelőre alsó és felső szakaszra osztja. A sztratigrafiai viszonyokból megállapítható, hogy a pleisztocén kezdetén nálunk bő vízfolyások voltak. E kornak üledékeire homokos lösz következik (a németországi «Sandlöss» faunájával), mely azonban KORMOS szerint inkább porral vegyes kissé homokos ártéri iszap, mint lösz. Erre igazi eolikus lösz következik, melegeket, szárazságot kedvelő fajok maradványaival. Szerző szerint azonban az igazi lösz lerakódása idején sem volt nálunk füves pusztá, hanem fel kell tennünk, hogy ebben az időben a maiaktól már alig eltérő klimatikus és növénybiológiai viszonyok uralkodtak. A löszképződés megszűnésének vagy legalább is csökkenésének oka a kultúra terjedésében rejlik.

3. CHOLNOKY JENŐ — miután a kongresszus előkészítő bizottsága hozzá külön felszólítást intézett — külön jelentést terjeszt be. Szerinte a posztglaciális klímaváltozások kezdetét geológiai s agrogeológiai kutatásokkal nem lehet megoldani. A legtöbb adatot szolgáltatja még a jól ismert Balaton tó, melynek régi turzásai hajdani magasabb vízállásokra utalnak, míg a tófenébe ágyazott tözegtelepek alacsony vízállásokra engednek következtetni. Mindezek az adatok azonban semmiféle útbaigazítást sem adnak a klímaingadozások számára és korára nézve. Többet mond ebben a tekintetben a Duna—Tisza közének hármas buckazónája. A legtöbb homokot oly folyókból fujja ki a szél, amelyek száraz klímájú vidékeken folynak, amelyeknél alacsony vízállás és áradás sűrűn váltakozik. A hármas buckazóna ilyen képen három száraz időszakra utal.